Вірш Т. Шевченка «Мені тринадцятий минало…» згадка про дитинство в незамкнутій тюрмі. Твір 7 клас

Перебуваючи в Україні, Т. Шевченко познайомився з багатьма видатними діячами, які вже давно виношували ідею створення слов’янського товариства. У 1846 році поет вступив до Кирило-Мефодіївського братства, члени якого мріяли про створення всеслов’янської федерації, про рівноправність і дружбу між слов’янськими народами, які повинні отримати національну незалежність і політичну волю. Братчики вважали, що методом мирної пропаганди, переконанням, поширенням освіти можна побороти політичне й соціальне зло та здобути волю слов’янським народам.

Багато з того, що висувало у своїх положеннях товариство, приваблювало Шевченка, але він вважав, що волю треба здобувати в боротьбі.

На жаль, серед братчиків виявився зрадник. Син жандармського офіцера, студент Попов доніс на членів товариства, надав поліції повний список «змовників» та копію статуту. Учасники Кирило-Мефодіївського товариства були заарештовані, їх без суду засудили на різні терміни адміністративного покарання — вислання із столиць, і тільки Шевченкові дістався найстрашніший вирок — солдатчина без права писати й малювати.

За вісім діб поета доправили аж до далекого Оренбурга, а потім ще далі — в Орську фортецю рядовим царської армії під постійний нагляд жорстокого служаки-єфрейтора. Там за найменшу непокору чи навіть за непоступливий характер поета карали гауптвахтою і навіть погрожували різками. Шевченко, який мав невичерпні інтелектуальні запити й щедрі розумові сили, приречений був на принизливий Сізіфів труд — тяжкий, але безглуздий і марний.

Ця солдатчина, незамкнута тюрма, принижувала гідність поета, але вона не могла знищити в ньому потягу до творчості. Потай від начальства Шевченко зробив маленький записничок, у який дрібними літерами записував вірші, де викладав свої найпотаємніші думи. До першого періоду цієї невільницької поезії належить і вірш «Мені тринадцятий минало…» — сумовиті спогади про далеке дитинство.

У вірші «Мені тринадцятий минало»…» розповідь іде від першої особи. Ліричний герой твору — це сам поет, який рано залишився сиротою і, щоб не померти з голоду, змушений був пасти чужих овець. Хлопчик-підліток не може сам собі пояснити, чому в цей день йому «так приязно молилось, чого так весело було», чому він радів і сонячному дню, і чужим ягнятам, що веселилися разом із пастушком, Але скоро настало прозріння: літературному герою здалося, що ласкаве до цього сонце раптом «запекло, почервоніло і рай запалило». З очей підлітка немов спала полуда: помарніло «Боже небо голубеє», «село почорніло». Він згадав, що ягнята чужі, що в нього немає ні хати, ні прихистку. Та раптом сусідська дівчинка підійшла до хлопця, привітала, утерла сльози «і поцілувала» — і сталося диво: знову засіяло сонце, і здалося, що і лани, і гаї, і сади належать маленькому пастушку.

У далекому краю поет згадує своє дитинство, і у дорослого чоловіка «серце плаче та болить» за втраченим раєм. Бог визначив йому долю не хлібороба, а пророка, забравши в поета можливість прожити тихе життя. Натомість Шевченко називає себе юродивим, чоловіком, який, маючи надзвичайні здібності, змушений виконувати Божу волю й стати жебраком та віщуном. У вірші «Мені тринадцятий минало…» Тарас Григорович не лише

згадує своє дитинство, а й визначає свою долю на майбутнє, долю нелегку й трагічну — бути пророком для свого нещасного народу.